

آفات و بیماریهای گیاهی

جلد ۵۷، شماره‌های ۲ و ۱، بهمن ۱۳۶۸

کنه جدیدی از خانواده تنوئیپالپیده (Acari : Tenuipalpidae) از ایران

(A New Species of False Spider Mites)

(Acari : Tenuipalpidae) from Iran .

بهمن پارسی و مهدی خسروشاهی

موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی

چکیده

یک گونه جدید از خانواده تنوئیپالپیده بشرح زیر بعنوان اسپس جدید شرح داده شده است. *Aegyptobia daneshvari* sp. n. این کنه از روی *Populus* sp. از استان تهران جمع‌آوری شده است.

مقدمه

کنه‌های خانواده تنوئیپالپیده بانواع گیاهان حمله نموده و از اهمیت ویژه‌ای در اکثر نقاط جهان برخوردارند از ژانر *Aegyptobia* sayed در ایران تا بحال فقط یک گونه نام برده شده است (سپاسگزاریان ۱۹۷۷). وجود چهار جفت موی dorsosublaterals و دارا بودن پالپ پنج‌بندی و خصوصیات شکل صفحه ژنیتال و ventral این ژانر را از سایر ژانرها متمایز می‌سازد. در این مقاله یک گونه جدید از این ژانر مورد بحث قرار می‌گیرد.

روش بررسی

جهت تشخیص و نامگذاری تا کسونومیک برای گونه‌های جدید خانواده تنوئیپالپیده از روش میر (Meyer, ۱۹۷۹) پیروی شده و کلیه اندازه‌ها برحسب میکرون می‌باشند کنه‌ها در الکل اتیلیک ۷۰٪ جمع‌آوری گردیده و برای شفاف نمودن آنها از مایع اسیدلاکتیک و جهت

تهیه پراپراسیون میکروسکوپی از مدیوم هویر استفاده شده است شکلهای ترسیم شده از گونه های جدید در متن انگلیسی مقاله قرار دارند.

عمل جمع آوری توسط نگارنده انجام پذیرفته و نمونه ها بصورت پراپراسیونهای دائم در واحد کنه شناسی در موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی اوین تهران نگهداری میشود

نتیجه و بحث

مشخصات : این گونه تا اندازه ای شبیه *A. salixi* Zaher & Yousef میباشد ولی بخاطر مختصات شبکه پشتی میانی در قسمت پروپودو زوما و چین خوردگی های عرضی در قسمت هیستروزوما و همچنین مخطط بودن اکثر نقاط بدن در قسمت شکمی و اختلافات دیگر از گونه فوق الذکر و سایر گونه های مشابه متمایز میگردد.

ماده (هولوتیپ) شکل ۱: طول بدن (بدون rostrum) ۲۸۴ و عرض ۱۸۰ میکرون است rostrum تا اواسط tibia I ادامه می یابد.

پالپ ۵ مفصلی بوده که مفصل انتهائی دارای یک solenidion میباشد بند چهارم دارای دو مو است.

پروپودوزما در منطقه پشتی میانی شبکه است هیستروزومای پشتی دارای خطوط عرضی است.

پروپودوزما و هیستروزوما در قسمت پشتی بترتیب دارای ۳ و ۱۳ جفت مو میباشد و کلیه این موها لانسولات پهن هستند (شکل ۱)

چین خوردگیهای طولی و عرضی در ناحیه شکمی که بخش مهمی از آن را می پوشانند این کنه را از گونه های مشابه متمایز میگرداند به جز دو موی medioventral قدامی و خلفی که ساده و بلند است بقیه موهای شکمی مضرس و یک جفت موی آنال نیز شاخی شکل (barbed) است (شکل ۱).

بندهای پا : ۱ - ۱ - ۲ - ۳ coxae و ۱ - ۲ - ۳ - ۳ femora و ۱ - ۱ - ۱ - ۱ - ۱ genua و ۳ - ۳ - ۴ - ۴ tibiae و موهای tarsi مشخص نمیشد.

ضمناً پنجه های پا قلابی شکل است و موهای femur ۱ و ۲ و ۳ لانسولات میباشد. کنه لر - ناشناخته

رنگ کنه قرمز میباشد

گیاه میزبان و محل جمع آوری

هولوتیپ ماده و ۲ پاراتیپ ماده از روی صنوبر *Populus sp.* در تاریخ ۱۹ شهریور ماه

۱۳۶۸ از استان تهران جمع‌آوری شده و تحت شماره T. ۶۲۴ در قسمت کنه‌شناسی موسسه نگهداری میشود.

این کنه بخاطر قدردانی از زحمات آقای دکتر هوشنگ دانشور بنام ایشان ناسگذاری گردید.

نشانی نگارندگان : دکتر بهمن پارسى و دکتر مهدى خسروشاهى - بخش تحقیقات
حشرات و جانوران زیان‌آور به گیاهان ، مؤسسه تحقیقات آفات و
بیماریهای گیاهی ، صندوق پستی ۱۴۵۴ ، تهران - ۱۹۳۹۵ .

تازه‌های علمی در ایران

مسلم محمد شریفی

مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی

اولین گزارش علف هرز *Monchoria vaginalis* presl. در ایران
علف هرز *Monchoria vaginalis* به نام محلی سل واش گیاهی است پهن برگ ،
تک لپه‌ای از خانواده pontederiaceae که در تابستان ۱۳۶۸ نمونه‌های آن از مزارع برنج
املش از توابع شهرستان رودسر جمع‌آوری و پس از شناسائی مورد تأیید بخش تحقیقات گیاهشناسی
مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی قرار گرفت.

گیاه مذکور نه فقط بعنوان علف هرز جدید مزارع برنج بلکه بعنوان گیاهی جدید برای
فلور ایران محسوب میگردد.

M. vaginalis گیاهی است یکساله یا چند ساله ، پهن برگ ، تک لپه‌ای به ارتفاع
حداکثر نیم متر، برگها اغلب نیزه‌ای، گل‌آذین خوشه‌ای و دارای گل‌های آبی متمایل به بنفش
با ۶ گلبرگ که عمر آنها نیز کوتاه میباشد. پراکندگی این گیاه تا کنون در آسیا، آفریقا و اقیانوسیه
گزارش شده است.

(۱) - مهندس مسلم محمد شریفی، بخش تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، مرکز
تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی گیلان، صندوق پستی ۱۳۳، بندرانزلی.

در اندوه همکار از دست رفته‌مان مرحوم مهندس محمد جعفر اخوی زادگان

دست اجل در بهرمه سال ۱۳۶۷ دوست و همکار عزیز و ارزشمند و محقق توانا، پر تلاش و متعهد و مبتکر را از جامعه گیاه پزشکی گرفت و به دیار باقی برد. یادش گرامی و روانش شاد و شکیبائی و استواری و پایداری بر خانواده و دوستانش، هرچند که این غم برای همیشه بر دل سنگینی خواهد کرد.

فقید مرحوم اخوی زادگان در سال ۱۳۱۶ در شهر قزوین متولد، تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در همان شهر باتمام رساند و در سال ۱۳۳۶ وارد دانشکده

کشاورزی دانشگاه تهران گردید. طی چهار سال دوره دانشکده او همواره در زمره دانشجویان ممتاز و از نظر اخلاق و حسن سلوك کم نظیر بود. پس از اتمام دوره دانشکده به دلیل علاقه وافرش به تحقیق و مطالعه به مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی پیوست و در بخش تحقیقات بیماریهای گیاهان به فعالیت های تحقیقاتی پرداخت. بعد از دو سال خدمت در مرکز مؤسسه به ریاست آزمایشگاه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی بندر انزلی منصوب و طی سالهای خدمت در آن دیار علاوه بر انجام تحقیقات ارزشمند در زمینه محصولات زراعی، تلاشهای صادقانه و مؤثری در راه توسعه آن آزمایشگاه معمول داشت.

پس از ۹ سال بعثت علاقه زیاد به خدمت در زادگاهش به شهرستان قزوین و به سازمان عمران قزوین انتقال یافت و درصدد ایجاد آزمایشگاه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی در آن شهرستان برآمد. تلاش های پیدریغ و پراورش او علیرغم تنگناها و مشکلات گوناگون منجر به تشکیل یکی از بهترین و مجهزترین آزمایشگاههای تحقیقاتی در رشته گیاه پزشکی گردید. صد افسوس که دست اجل به او فرصت بهره برداری از ثمره تلاش هایش را نداد و در سن پنجاه و یک سالگی عمر سراسر کوشش صادقانه اش به ناگهان خزان کرده و از میان ما رفت. مرحوم مهندس اخوی زادگان در زمینه بیماریهای گیاهان نیز فعالیت های گسترده ای داشته و بدین جهت از او آثار علمی ارزشمندی بجای مانده است. دوستان و همکاران مرحوم اخوی زادگان در مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی برای همیشه یاد او را گرامی داشته و برای همسر و فرزندان داغدارش رضا و شیوا، شکیبائی و توفیق آرزو دارند.